

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 85/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 9. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. L., Z., zastúpeného advokátom V. F., Advokátska kancelária, Z., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov miestnej samosprávy vo Z. a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2010 doručená sťažnosť Ľ. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy v meste Z. konaných 27. novembra 2010 z dôvodu porušenia čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“, alebo „volebný zákon“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ kandidoval vo voľbách konaných 27. novembra 2010 do mestského zastupiteľstva mesta Z. (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) vo volebnom obvode č. 1 spolu s ďalšími 40 kandidátmi. Do mestského zastupiteľstva boli za volebný obvod č. 1 volení 6 kandidáti, pričom sťažovateľ sa s 387 hlasmi umiestnil na v poradí 7. mieste a stal sa tak 1. náhradníkom v danom volebnom obvode. Na poslednom zvoliteľnom mieste sa umiestnil Mgr. P. D., ktorý získal 391 hlasov. Rozdiel dosiahnutých platných hlasov medzi sťažovateľom a zvoleným poslancom, proti ktorému sťažnosť smeruje, predstavuje 4 hlasy. Sťažovateľ je osobou oprávnenou na podanie sťažnosti, pretože vo voľbách získal viac ako 10 % hlasov voličov (387 hlasov z celkového počtu voličov príslušného volebného obvodu 2 467). Volebné zápisnice vo všetkých volebných okrskoch volebného obvodu, ako aj volebná zápisnica volebného obvodu č. 1 a zápisnica volebnej komisie o výsledku volieb v meste Z. do mestského zastupiteľstva a primátora mesta boli podpísané všetkými členmi príslušných volebných komisií bez výhrad.

3. Keďže sťažnosť sťažovateľa neobsahovala zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpísané náležitosti a neboli k nej pripojené žiadne dôkazy, vyzval ústavný súd sťažovateľa listom sp. zn. Rvp 7580/2010 zo 17. januára 2011 na doplnenie sťažnosti.

4. Právny zástupca sťažovateľa na výzvu ústavného súdu sťažnosť doplnil v podaní doručenom ústavnému súdu 27. januára 2011 a ako dôkaz predložil rozhodnutie o zaregistrovaní sťažovateľa ako nezávislého kandidáta vo voľbách do orgánov samosprávy. V tomto podaní uviedol, že volebná sťažnosť smeruje proti kandidátovi Mgr. P. D., Z., ktorý sa vo volebnom obvode č. 1 mesta Z. umiestnil na 6. zvoliteľnom mieste s počtom 391 platných hlasov.

5. Za porušenie zákona o voľbách sťažovateľ označil skutočnosť, že došlo k podozreniu z marenia volieb, manipulácie s volebnými lístkami a volebnými výsledkami

a tzv. kupovaniu hlasov voličov. Ďalej uviedol, že má dôvodné podozrenie o zásahoch členov volebnej komisie do odovzdaných hlasovacích lístkov a poukázal aj na informáciu o spočítavaní hlasov vo volebnom obvode č. 3. Namietané porušenie zákona o voľbách preukazuje podľa tvrdení sťažovateľa skutočnosť, že v deň konania volieb do orgánov samosprávy bol vo volebnom obvode č. 1 uskutočnený zákrok príslušníkmi Obvodného oddelenia Policajného zboru vo Z. (ďalej len „obvodné oddelenie“). Na preukázanie svojich tvrdení sťažovateľ nepredložil žiadny iný dôkaz, uviedol iba, že má potvrdenú informáciu, že v deň konania volieb v čase medzi 10.00 až 11.00 h bol na základe žiadosti členov volebnej komisie vykonaný príslušníkmi obvodného oddelenia policajný zákrok. Sťažovateľ navrhol, aby si ústavný súd z úradnej moci zadovážil kompletnú volebnú dokumentáciu z volebného okrsku č. 1, ako aj dôkazy o vykonanom policajnom zákroku. Sťažovateľ sa domáhal fyzického prepočítania hlasov vo všetkých volebných okrskoch volebného obvodu č. 1 a v prípade, že dôjde k zisteniu pochybení pri sčítavaní hlasov, žiadal, aby ústavný súd *„vyhovел mojej žiadosti, zrušil volebný výsledok vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, zo dňa 27. 11. 2010 vo volebnom obvode č. 1 a vec vrátil na ďalšie konanie“*.

6. V rámci prípravy konania o predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd listom z 9. februára 2011 požiadal primátora mesta Z. o zaslanie kompletnej volebnej dokumentácie z volieb uskutočnených vo volebnom obvode č. 1, ktorá bola ústavnému súdu osobne doručená 17. februára 2011. V liste doručenom ústavnému súdu spolu s volebnou dokumentáciou primátor mesta uviedol: *„... Mestská volebná komisia vo Z. neobdržala žiadny podnet, týkajúci sa podozrenia z kupovania hlasov a z marenia volieb vo volebnom obvode č. 1. Máme vedomosť, že týmto problémom sa zaoberala Obvodná volebná komisia vo Z.. Zamestnanci organizačnej skupiny pre komunálne voľby obdržali dňa 27. 11. 2010 telefonický podnet z okrsku č. 24 ohľadom podozrenia z kupovania hlasov. Tento podnet bol oznámený Mestskej polícii Z., ktorá do okrsku č. 24 vyslala hliadku, o čom bol spísaný úradný záznam a originál záznamu bol postúpený na ďalšie konanie orgánom Policajného zboru Z.“*

7. Listom zo 14. februára 2010 ústavný súd požiadal obvodné oddelenie o podanie správy a zaslanie spisového materiálu o uskutočnenom zákroku počas volieb konaných

27. novembra 2010 do orgánov územnej samosprávy. Riaditeľ obvodného oddelenia v liste sp. zn. ORPZ-ZV-OPP3-795/2011 z 21. februára 2011 uviedol, že „... boli policajtní Obvodného oddelenia policajného zboru vo Z. preverené oznámenia občanov, ktoré nasvedčovali podozreniam z narušovania pokojného priebehu volieb do orgánov samospráv obcí... Preverenie bolo evidované na našom útvare pod číslami písomností ORP-OBV-ZV-4306/2010 a ORP-OBV-ZV-4307/2010... Skutky evidované pod uvedenými číslami písomností boli právne posúdené príslušnými orgánmi polície a bolo konštatované, že v nich nejde o podozrenie z priestupku ani z trestného činu. V uvedený deň neboli našim útvárom preverované žiadne ďalšie oznámenia občanov, ani vykonané služobné zákroky v súvislosti s priebehom volieb.“.

II.

8. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánu územnej samosprávy.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Sťažnosť vo volebných veciach musí spĺňať všeobecné náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti ustanovené v § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde. Podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 musí obsahovať vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode (kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode), dôvody pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov, údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom, a návrh na rozhodnutie vo veci.

9. Sťažovateľ namietal porušenie čl. 30 ods. 1 ústavy, podľa ktorého občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Podľa odseku 4 uvedeného článku občania majú za rovnakých podmienok

prístup k voleným a iným verejným funkciám. Sťažovateľ namietal predovšetkým postup volebných komisií pri zisťovaní výsledkov volieb a poukázal tiež na podozrenia zo spáchania trestných činov marenia volieb, resp. kupovania hlasov voličov rómskej národnosti, bližšie však neoznačil, k porušeniu ktorých ustanovení zákona o voľbách malo dôjsť.

10. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

11. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak možnosť uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 5/03). Zistená nezákonnosť

volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 5/03).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl, nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách, je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už sponchybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 38/07). Platí totiž vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy pre jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (m. m. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

12. S ohľadom na tieto zásady a kritériá ústavný súd posúdil, či sťažovateľom namietané skutočnosti jednotlivu alebo spoločne sú ústavne relevantným spôsobom porušením niektorých ustanovení volebného zákona, a zistil, že tomu tak nie je. Z dokumentácie predloženej ústavnému súdu obvodným oddelením bolo zistené, že prešetrovaním oznámení súvisiacich s komunálnymi voľbami neboli zistené žiadne skutky, ktoré by bolo možné posúdiť ako priestupky alebo trestné činy súvisiace s voľbami. Ojedinele namietané „usmernenia“ voličov rómskej národnosti voliť za primátora kandidáta č. 5 nemajú s predmetnou sťažnosťou týkajúcou sa volieb mestských poslancov žiadnu príčinnú súvislosť. Obvinenia sťažovateľa z manipulácie s výsledkami volieb volebnými komisiami v príslušných okrskoch volebného obvodu nie sú ničím podložené. Ústavný súd z predloženej volebnej dokumentácie zistil, že volebné zápisnice vo všetkých 11 volebných okrskoch volebného obvodu č. 1 ako aj volebná zápisnica volebného obvodu č. 1, boli podpísané bez výhrad všetkými členmi volebných komisií, čím jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách. Túto skutočnosť potvrdil vo svojom vyjadrení aj primátor mesta Z.. Na udalosti vo volebnom obvode č. 3, na ktoré sťažovateľ v sťažnosti tiež poukázal, ústavný súd neprihliadol z dôvodu, že sťažovateľ nebol oprávnený namietat porušenia volebného zákona v inom obvode, než v ktorom kandidoval na funkciu poslanca mestského zastupiteľstva.

Volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat, ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011). Dôkazy označené sťažovateľom vo volebnej sťažnosti je však potrebné považovať za také, ktoré nijakým spôsobom nepreukazujú porušenie volebného zákona.

13. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2011